

České Budějovice
moje město
moje příroda

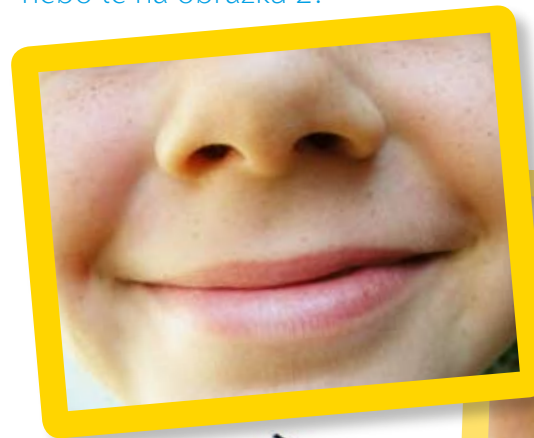

CALLA®

Ahoj!

Mrkni na stránku vlevo a zamysli se – které cestě do školy bys dal nebo dala přednost? Té na obrázku 1 nebo té na obrázku 2?

A dokážeš vysvětlit proč? Zkus to napsat nebo nakreslit sem ...

A large dashed rectangular box intended for writing or drawing.

... Každé město má svá místa hezká i nehezká, příjemná i nepříjemná, místa dobrá pro hraní i místa dobrá leda tak pro auta, ani pro tu kočku ne

Pojď některá z těch zajímavých míst pro hraní v Českých Budějovicích objevit a otoč na další stranu ...

Stromovka

... například taková **Stromovka!**

Stromovka je největším parkem Budějovic a je chráněná. Je to lesopark, nachází se tady i podmáčené mokřadní louky. Ve Stromovce roste kolem 300 druhů hub! Stromovka je také útočištěm mnoha druhů ptáků, například tady žije žluna i žluva, čečetka nebo strakapoud.

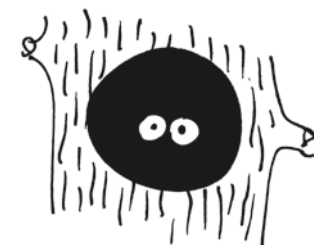
... Stromovka je perfektním místem pro hraní, jízdu na kole nebo piknik s rodiči a kamarády. Stačí vzít svačinu, deku, knížku nebo míč a vyrazit.

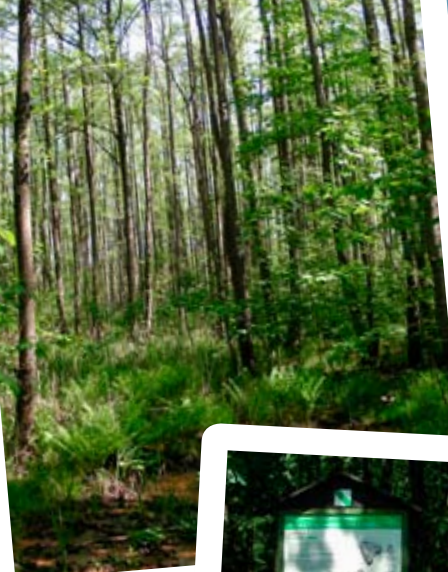

Ve Stromovce najdeš i doupné stromy. Víš, co je doupný strom?

Je to strom, který má v sobě přirozené dutiny. Jak takové dutiny vznikají? Třeba tak, že je vydlabe datel nebo strakapoud. Doupné stromy poskytují útočiště pro řadu živočichů. Typický obyvatel doupných stromů je například holub doupňák, ale z ptáků je to i sýček, kulíšek, ze savců pak veverka nebo plíšík. Přes zimu využívají dutiny také netopýři.

...nebo takové **Vrbenské rybníky**

Oblast Vrbenských rybníků je chráněná jako přírodní rezervace a tvoří ji celkem 4 rozlehlé rybníky. Vrbenské rybníky jsou hnízdištěm mnoha druhů ptáků. Zejména racek chechtavý zde hnízdí každé jaro v tisícových koloniích. Útočiště zde ale má celá řada dalších ptáků, např. lyska, kormorán nebo volavka. U Vrbenských rybníků žije také mnoho druhů motýlů. Z rostlin se tu vyskytuje například chráněný ocún nebo dáblik. Po hrázi rybníků a také bažinou vede naučná stezka přes dřevěný chodníček – ale pozor – mimo značení je vstup zakázaný. Po hrázi, na které je i turistické značení, se dá také jezdit na kole! Přes Vrbenské rybníky vedla dříve železniční dráha. Násep dřívější dráhy se nachází mezi rybníky Nový a Starý vrbenský.

Vrbenské rybníky

Vzpomeneš si na nějaký známý druh motýla? Vybarvi toho na obrázku a napiš, jak se jmenuje.

A dashed rectangular box for writing the name of the butterfly.

Volno

můžeš strávit všelijak:
u počítače ... u televize ... nebo
s rodiči v supermarketu ...

Ale dobrodružství
můžeš zažít i v obyčejné

zahradě!

Zahrada

Příroda,
i ve městě,
se skládá z různých částí: ze
stromů, rostlin, zvířat. I na
malé zelené ploše uvnitř
města existuje život. Stačí
se jen pořádně dívat a vždy
najdeš! A utrhnout si rybíz
nebo jahodu přímo do
pusy také není k zahzení.
A hlavně – když nezdupete
všechny záhonky, můžete
si hrát s kamarády na co
chcete!

Stromy

Stromy

Stromy mají ve městě velký význam. Dávají stín, když sluníčko moc svítí, zároveň ochlazují klima ve městě, okysličují ovzduší zaneřádané od výfukových plynů, zachycují prach. A také jsou krásné. A aby krásné zůstaly, je nutné o ně pečovat, jinak mohou také způsobit škodu. Zejména staré stromy potřebují velkou péči a pravidelnou odbornou kontrolu.

Poznáš různé druhy stromů? Zkus někdy projít s rodiči park Na Sadech a hledat rozličné druhy stromů. Najdete stromy známé, jako je lípa, kaštan, olše, jasan, ale i stromy méně obvyklé, jako je tis (pozor! ten je jedovatý!!!), a také stromy exotické, jako třeba katalpa.

Máš nějaký svůj oblíbený strom? Nakresli ho sem a popiš, jak se jmenuje, proč se ti líbí a kde stojí:

Můj strom:
Jméno stromu:
Místo, kde stojí:

... Na jednu věc dej pozor – v parku nebo za městem můžeš někdy vidět položené klády dřeva. Na ty pozor, raději po nich nelez ani do nich neštouchej! Mohlo by se stát neštěstí!

Velmi neobvyklý strom je

Jinan

nebo-li Jinan dvojlaločný

Jinan patří zřejmě k nejstarším stromům na naší planetě. Na zemi rostl již před milióny let a pochází pravděpodobně z jihovýchodní Číny. Do Evropy byl dovezen až v 18. století. I když tak vůbec nevypadá, je to jehličnan. Jehlice jsou totiž velmi zploštělé a široké a tak tvoří vlastně listy, které jsou na podzim krásně žluté. Jinan dorůstá až do výšky kolem 30 metrů a dožívá se věku až 2000 let! Strom je vždy buď jen samčí nebo jen samičí. To, jestli je jinan samičí anebo samčí poznáš podle tvaru jeho listů. Samičí listy jsou více vykrojené, zatímco listy samčí nejsou vykrajované téměř vůbec. Samičí stromy mají také kulovité plody, které nepříjemně páchnou. Jinan však plody nemá dříve než po 30 letech svého stáří.

Listy i plody jinanu jsou léčivé.

A v Budějovicích ho můžeš najít v klášterní zahradě na Piaristickém náměstí.

12

A co takový Platan?

Platanů je více druhů, nejrozšířenější je asi Platan javorolistý. To je strom s velmi rozložitou korunou, který může dorůst až výšky 45 metrů a dožít se věku až několik set let. Jeho listy jsou podobné javoru, ale na omak jsou silnější. Platan také kvete, i když si toho skoro nemusíš všimnout – květy jsou kulaté, později se z nich stávají ježaté kuličky – plody – které zůstávají na stromě přes celou zimu. Platan má velmi hezký povrch kmene, který je oproti jiným stromům místy velmi hladký, až sametový. Jeho kůra je složená z pestrých, zelenožlutých, bělomodrých a hnědých plátů. Kůra se neustále odlupuje a kmen se tak stává velmi skvrnitým. Platan stojí například za poštou na Senovážném náměstí. Když budeš mít štěstí, najdeš pod ním i jeho plod – ježatou kuličku.

Oba stromy, platan i jinan, mají jedno společné. Oba jsou velmi odolné proti znečištěnému ovzduší, oba zvládají dobře i mráz, jinan dokonce až teplotu $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Víš, která část patří ke kterému stromu? Spoj k sobě:

Platan

Jinan

13

České Budějovice jsou význačné také svými ptačími obyvateli

Svůj každoroční zimní domov zde má především labuť velká, která patří mezi naše největší ptáky. Je to velmi krásný pták, kterého můžeš pozorovat na mnoha místech podél Vltavy. Lidé často labutě krmí pečivem, ale pamatuj, že pokud už přeci jen neodoláš labutímu škemrání, krm je vždy jen alespoň den starým pečivem, čerstvým rohlíkem jim spíš ublížíš.

V předjaří se každoročně do Budějovic vrací s velkým povykem rackové. Racek chechtavý je chráněný a i přesto je bohužel každým rokem racků čím dál méně. K nám se na jaře stěhují rackové ze severních krajin, kteří na podzim odlétají ještě jižněji. Pro krmení racků platí stejná zásada jako pro labutě a další ptáky.

Ptáci

Ptáci

Typickým ptákem, který opanuje zejména park na Sadech, jsou havrani. Havrani sídlí v koloniích, které mívají až několik set párů. Kromě havranů můžeš potkat ve městě i vránu nebo kavku.

Myslíš, že poznáš havrana od vrány? Vrána hlavně není samice od havrana, ale prostě jen jiný druh ptáka. Vrána taky může být někdy šedá, ne černá, zatímco havran je vždy jedinečně černě zbarvený.

Vrána

má navíc peří až k zobáku

Havran

má kolem zobáku lysinu.

Navíc vrána nemá tzv. kalhotky, tedy peří až na nožkách, které havran má.

Také Kavka je oběma podobná, ale liší se šedou hlavou s černým čepečkem a výraznými, světle modrými až šedo-stříbrnými očima.

Kavka

Ještě se můžeš zeptat na Krkavce, který je ze stejné ptačí rodiny – ale toho ve městě neuvidíš. Je to velmi ohrožený druh, kterého si můžeš prohlédnout leda v ZOO na Hluboké.

Proto, aby prostředí kolem nás bylo pořád ještě ke hraní, můžeš přispět i ty, a to například ...

V Budějovicích je mnoho míst ke třídění odpadu. Určitě si vzpomeneš, kde nejbliž od tvého domova jsou popelnice na papír, plast a papír. Pro nebezpečný odpad, jakým jsou například spotřebiče, laky a různé chemikálie, slouží sběrné dvory.

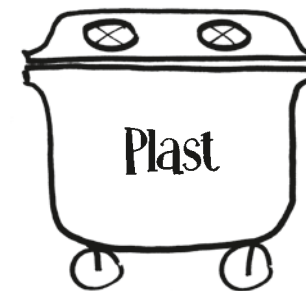
Třídění navíc může být i legrace! Ale dej pozor a skleněné lahve vždy vyhazuj radši spolu s tatínkem nebo maminkou – sklo umí být ostré jako nůž!

tříděním odpadu.

Vybarvit popelnice podle toho, co se do nich vhadzuje, bude pro tebe hračka ...

Třídění

Ale víš, co kam patří?
Spoj k sobě ...

Nevyhazuje se!

Mastný papír od zákusku

Sklenice od kompotu

Papírový kapesníček

Tuba od zubní pasty

Reklamní leták

Kniha

Plastový obal od polárkového dortu

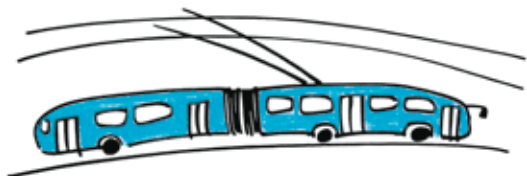
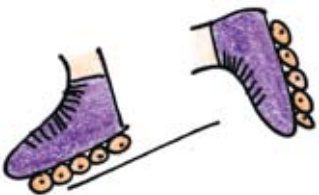

Igelitový sáček

Příroda a prostředí,

kde žiješ, se šetří anebo naopak ničí také podle toho, jak se pohybujeme. Doprava může mít mnoho forem. K dopravě slouží auto, autobus, trolejbus, kolo, ale i vlastní nohy. Někdy stačí po městě dojet někam pěšky, jindy na kole nebo trolejbusem a někdy nelze jinak než autem. Proto, aby se prostředí, ve kterém žiješ, nezhoršovalo, je ale nutné, aby se auto k pohybu po městě používalo jen tehdy, když to nejde jinak.

Zamysli si se a napiš nebo nakresli, kam bys jel nebo šel... A dokážeš také napsat proč?

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Moto: „Calla – ruka podaná přírodě“

Calla je ekologické občanské sdružení, které vzniklo v roce 1991. Svůj název nese podle chráněné rostliny – ďáblíku bahenního (Calla palustris). Posláním sdružení Calla je nabízet pomocnou ruku lidem k ochraně prostředí pro život, vlastními silami přispívat k zachování cenných ekosystémů v jižních Čechách a propagaci i vlastním příkladem podporovat rozvoj obnovitelných zdrojů energie.

Naše programy

Programy na podporu trvale udržitelné energetiky

Program ochrany přírody a krajiny

Praktická ochrana přírody

Ekologická poradna

Chcete nás podpořit?

Můžete nás podpořit svou spoluprací nebo finančně. Zasláním alespoň 150 Kč ročně se můžete stát členem přispěvatelem s právem dostávat naše tiskoviny, včetně zpravodaje Ďáblík a pravidelné informace o našich akcích. Pokud máte zájem o plné

členství, obraťte se na nás. Roční příspěvek činí 300 Kč. Budete se pak moci zapojit do plánování našich aktivit a přímo se na nich podílet.

Číslo našeho konta

3202800-544/0600 u GE Money Bank a. s.
České Budějovice

Naše poštovní adresa

P.O. BOX 223, 370 04, České Budějovice

Sídlo

Fráni Šrámka 35, 370 04 České Budějovice

Tel., fax., záznamník: +420 387 310 166

Tel.: +420 387 311 381

E-mail: calla@calla.cz

Internet: www.calla.cz

Velké poděkování patří Romče, Martinovi, Radance, Elišce, Fořtovým a Filipovi, bez nichž by publikace nevznikla.

České Budějovice – moje město – moje příroda – zábavně naučná brožura s tematikou environmentální výchovy 1.–3. stupně základních škol v Českých Budějovicích
Vydala Calla – Sdružení pro záchranu prostředí • text: Pavla Matějková • kresby: Pavla Matějková • fotografie: Pavla Matějková, Hana Kantorová (1x), <http://botanica.wendys.cz> (1x) • grafická úprava: Lenka Pužmanová • tisk: Tiskárna Protisk s. r. o. České Budějovice • náklad: 2700 výtisků. Vytisknuto na recyklovaném papíře.

ISBN 978–80–903910–6–2

Tento Projekt je spolufinancován
Statutárním městem České Budějovice.

